داکتر خلیل الله هاشمیان
26 جون 2015

تحلیل علمی نقد از زاویهٔ طب عقلی-عصبی (Neuro – Psycho - Biology) و اجتماعی در مقالهٔ جناب داکتر غلام انصاری

بار اول است که در مقالات منتشره در پورتال ها با تحلیل علمی نقد از نگاه روحیاتی و اجتماعی در مقالهٔ جناب داکتر صاحب انصاری مواجه شدم و با تجارب دورهٔ تحصیلی من دو تداعی رخ داد: یکی مضمون "نقد ادبی" بود که در صنف چهارم پوهنځی ادبیات تدریس میشد- استاد مضمون که به رحمت حق پیوسته شاعری بود از لیسانسه های ادبیات و دارای دیپلوم ماستری و هم به علم عروض مسلط تعریف نقد که استاد دیکته میکرد همان تعریف کلاسیک بود که "سره را از ناسره جدا کردن" و انواع نقد به (نقد ادبی، اجتماعی، سیاسی و نقد شعر) معرفی شده، از هر کدام، به غیر از شعر، نمونه ای از نشرات و کتب ایرانی ارائه و به بحث گذاشته میشد. معیار ها را خود استاد توضیح میکرد و داوری و قضاوت را بر اساس معیار ها سفارش مینمود، نمونه های شعر اکثر از شاعران وطنی ملک الشعراء قاری و بیتاب، نوید، خلیلی، صدیقی، پژواک و بعضاً اشعار خود استاد ارائه میشد. این مضمون در یک سمستر هفتهٔ دو بار، هر بار دو ساعت تدریس میشد.

درین صنف پنجاه نفری حدود هشت نفر پرچمی، چهار نفر شعله ای و سه نفر خلقی شامل بود، محصلین به نمونه های استاد اکتفاء نکرده هر گروه متن نشر شده در جرائد حزبی یا متنهای دست نویسی را برای نقد ارائه میکرد. استاد مرحوم که شخص محافظه کار بود، بیشتر اوقات نقد شعر را آنهم از زاویهٔ صنایع ادبی (بدیع و بیان و گاهی هم عروض) مطرح می ساخت. اما محصلین مسایل سیاسی و اجتماعی و یا اشعار انقلابی را مطرح می ساختند. سر و صدای مناقشات صنفی به ادارهٔ پوهنځی نیز رسیده بود، چنانچه برای یک ماه به عوض استاد مدرس یک استاد مهمان (مرحوم پوهاند میر امان الدین انصاری) به صنف آمد و او در مورد انواع نقد و خصوصاً نقد ادبی، نمونه ها و تراجمی از متون انگلیسی بشکل تایپ شده به صنف توزیع کرد و در لکچر های خود پیرامون معیارها و تخنیک نقد معلومات مفید ارائه نمود و به سؤالات محصلین جواب می گفت. پوهاند انصار سفارش میکرد که تا مجبور نشوید از نقد بپرهیزید، زیرا نقد مانند کارد دو لبه است که نقاد کم تجربه را نیز افگار میکند.
یکبار دیگر هم مرحوم پوهاند داکتر احمد جاوید برای دو هفته به حیث استاد مهمان به صنف آمد و او نمونه های از متون ایرانی به صنف توزیع کرد و هر یک را مورد تحلیل قرار میداد و هم به بحث و مناقشه موقع میداد. او می گفت که در هر متن ادبی یا سیاسی حتماً نکات مثبت و منفی (قوی و ضعیف) وجود میداشته باشد و سفارش میکرد که در پهلوی نکتهٔ منفی یک نکتهٔ مثبت آنرا نیز گزارش دهید تا طرف مقابل احساس بی عدالتی نکند.

اما داکتر غلام انصاری منحیث یک داکتر طب اثرات منفی نقد را بالای طرفین از زاویهٔ روحیات بسیار خوب تشریح نموده، سفارش میکنند که از نقد پرهیز شود، زیرا می بینند که امروزه از نقد برای عیب جویی کار گرفته میشود، چنانچه میفرمایند که "در قرن 21 معنی نقد با زبان تیز نقاط منفی، اشتباه و ضعیف دیگران را برملا ساختن و طرف مقابل را خورد، ضعیف و ناتوان جلوه

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

دادن است..." و کسانیکه اینکار را می کنند با نقد ادبی و معیارهای آن بلدیت نداشته، از نوشتن محض به خاطر سیاه ساختن یک صفحهٔ کاغذ کار میگیرند و به فرمودهٔ داکتر انصاری " در حقیقت مشکل روحی خود را رفع میسازند."

تداعی دوم از مقالهٔ داکتر صاحب انصاری تحلیل روحیاتی نقد است که باید سازنده و آموزنده باشد، نه تخریبی و اهانت آمیز، و در این راستا به طریقه های تشویقی و اعطای جایزه (Reward System) و عکس العمل مثبت (Positive Response) و عکس العمل منفی (Negative Response) اشاره کرده اند. ازین طرق من در دورهٔ تکمیل تیزس خود بسیار استفاده میکردم. تیزس داکتری من در رشتهٔ (زبانشناسی روانی (روحیاتی)-(Psycholinguistics) است که چطور یک طفل زبان مادری خود را یاد می گیرد و چطور زبان دوم یا سوم را یاد می گیرد، بنابرآن مکلف بودم یک کورس (سیکالوجی) و یک کورس (سیکالوجی طفل Child Psychology) بگیرم. پنج سال اول، به شمول دورهٔ ماستری، بالای تکمیل کورس ها و مشاهدات بالای اطفال (به شمول اطفال گنگ و نیمه گنگ) گذشت و دو سال اخیر که برای تکمیل تیزس بود بالای دو دسته اطفال تحقیق می کردم: دو طفل هشت ساله و ده سالهٔ خودم که در کابل یکی به صنف دوم و دیگری به صنف چهارم بود و سه ماه بعد از رسیدن به ایالت اندیانا آنها را به مکتب شامل ساخته بودم و زبان انگلیسی را به حیث زبان دوم یاد می گرفتند، در مکتب برای هر کدام یک معلم کمکی مقرر کرده بودند. در مدت دو سال اول سیر آموزشی آنها توسط معلمان کمکی در مکتب و هم توسط خودم هفته وار در خانه در کَسِت ها ثبت شده بود که جمعاً 95 کَسِت را تشکیل میداد. این دو طفل در مدت دو سال آنقدر تسلط در زبان دوم حاصل کرده بودند که بدون معلم کمکی در صنوف خود تحصیل میکردند.

پوهنتون اندیانا برای محصلین عایله دار کارتهٔ خاصی داشت، در ده متری خانهٔ ما خانهٔ فامیل دیگری بود که یک پسر شش ساله بنام (جوزف) داشتند، مادر این طفل جرمنی و پدرش فرانسوی بود – مادرش در رشتهٔ طب و پدرش در رشتهٔ زبانشناسی تحصیل میکرد و همصنف من بود، از آنجائیکه پدر و مادر هر روز در دو فاکولتهٔ مختلف مصروف تحصیل بودند، یک خانم امریکایی را به حیث دایی پسر خود استخدام کرده بودند که جوزف را به کودکستان میبرد و تا برگشت یکی از والدینش به منزل از او پرستاری میکرد – اولاد های من در اوقات فارغ از مکتب با جوزف در چمن مقابل آپارتمان ها بازی میکردند، پدر و مادر جوزف شبانه هر کدام با پسر خود به زبانهای جرمنی و فرانسوی صحبت میکردند، جوزف از طرف روز زبان انگلیسی را از دایی خود، از کودکستان و از محیط بازی با اطفال یاد میگرفت و سیر آموزش او نیز توسط دایی وهم توسط پدر و مادرش ثبت می شد.
پدر جوزف (ژاک) نام داشت و با او نه تنها همصنف بودم بلکه به ارتباط رقابت اطفال، مناسبات و رفت و آمد فامیلی داشتیم. اولاد های من از جوزف کلمات فرانسوی (moi, toi) را در ترکیبات (toi coming / moi coming) و جوزف کلمات (نان) و (پلو) را از اطفال من یاد گرفته بودند. از آنجائیکه جوزف در یک محیط کثیراللسانی - Multilingual زندگی میکرد، یعنی در اوقاتی که پدر، مادر و دایی اش حاضر می بودند، با هر کدام در آن واحد به زبانش (جرمنی، فرانسوی، انگلیسی) صحبت میکرد، علاقه مندی علمی از جانب پروفیسران فاکولته بالای این پروژه به خاطری بیشتر بود که کلید انتقال دماغ را میخواستند پیدا کنند. انتقال دماغ که در زبانشناسی آنرا (Shift) مینامند به خاطری مهم است که هر زبان برای خود کتابی بنام دستور دارد و طفل هر زبان را مطابق

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکي په ځیر و لولـئ

دستور آن زبان یاد می گیرد و مطابق به قوانین دستور از زبان کار می گیرد- طفلی که در آن واحد با مادر دریک زبان، با پدر به زبان دیگر و با دایی به زبان دیگر صحبت میکند، در حقیقت قوانین دستور سه زبان را درآن واحد تعویض میکند، و این (شفت- انتقال) که به طور شعوری صورت میگیرد، از لحاظ رابطهٔ دماغ با زبان چطور واقع میشود و کلید ان در کدام نقطهٔ دماغ و در تحت چه عوامل مغلق (روانی و زبانی Psycholinguistics–) قرار دارد؟

هر دو پروژه (Bi-lingualism) و (Multilingualism) در فاکولتهٔ زبانشناسی به حیث یک پروژهٔ مختلط تحقیقاتی راجستر شده بود و کاست های ثبت شده هر کدام به زیر نظر سه پروفیسر تحت تحلیل قرار میگرفت – به هنگام ثبت کاست ها از طریقه های مختلف تشویقی و عکس العمل های مثبت بیشتر کار گرفته میشد تا اطفال خلق تنگ و گریزان نشوند و صحبت اطفال شکل طبیعی و نورمال داشته باشد. یکی ازین سه پروفیسر در رشتهٔ زبانشناسی عصبی (Neurolinguisitcs) تخصص داشت و او همیشه می گفت: "اگر شما درین تحقیق کلید این(شفت، انتقال) را و یا دروازهٔ دخول این کلید را تشخیص داده بتوانید، جایزهٔ نوبل را کمائی میکنید. این پروفیسر رابطهٔ دیپارتمنت های مختلف دماغ را با زبان و رابطهٔ سه دیپارتمانت خاص دماغ را که موظف به اخذ صوت، تحلیل صوت و صدور صوت میباشند، تشریح میکرد و می گفت این (شفت – انتقال) شاید در نتیجهٔ روابط ذات البینی دیپارتمنت های دماغ صورت میگیرد که تا حال ساینس موفق به درک تعامل آن نشده است. مدت تحقیق و تکمیل تیزس دو سال بود و درین مدت به طلسم (شفت - انتقال) بوی نبردیم و از آن تاریخ تا امروز که حدود 40 سال گذشته و صدها تحقیق دیگر نیز صورت گرفته، تا حال طلسم (شفت) را نیافته اند، اما تحقیقات در رشتهٔ زبانشناسی عصبی بسیار پیشرفت حاصل نموده، نه تنها برای گنگه ها زبانی ساخته شده، بلکه یک تعداد نیمه گنگ ها را "زباندار" ساخته اند.

زبانشناسی یک علم ساینتفیک است و13 شعبه دارد، از علم طب در چند ساحه کار می گیرد: در تشریح اصوات زبان که چطور هوا از شش ها خارج و از طریق عبور از حنجره، کام، مجرای بینی، دندانها، لبها و زبان گوشتی به صوت قابل تشخیص تبدیل میشود، از علم تشریح ساختمان صوتی استفاده میکند – از علم تشریح ساختمان دماغ و تعامل دیپارتمنت های دماغ و از روحیات در ساحهٔ آموختن و تدریس زبان استفاده میکند. مقالهٔ داکتر صاحب انصاری مرا بیاد همان طریقه های آموزشی انداخت که بهنگام تحقیق از آن کار می گرفتیم. اگر به قرار سفارش داکتر صاحب انصاری، افغانها بتوانند از عکس العمل های مثبت کار بگیرند، مشکلات اجتماعی شان رفع و حل میگردد. با

پایان

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ